

1

VRT LILLE MALUNDUS NA DANSKEM

Občutek za prefinjene združbe

2

VRT LILLE MALUNDUS NA DANSKEM

DANSKA, DRŽAVA Z RAZGIBANO PRETEKLOSTJO, KI VELJA ZA ENO NAJBOLJ RAZVITIH V EVROPI, JE ZNANA TUDI PO SLOVITEM SKANDINAVSKEM OBLIKOVANJU, KI SE NE KAŽE LE V ARHITEKTURI, IZDELOVANJU POHIŠTVA IN DRUGIH PREDMETOV, TEMVEČ TUDI V OBLIKOVANJU VRTOV. PREFINJEN OBČUTEK LASTNIKOV ZA ZDRUŽEVANJE RASTLIN IN LEPOTO JE ENA GLAVNIH ZNAČILNOSTI ZASEBNEGA VRTA LILLE MALUNDUS V BLIŽINI ÅRHUSA, KI JE ODPRT TUDI ZA JAVNOST.

V njem sta zakonca Gregersen v štirih desetletjih zbrala rastline z najrazličnejših koncev sveta. Vendar vrt ni samo zbirka. Lastnika pravita, da to ni dovolj. Rastline je treba znati lepo in pravilno združevati, saj bodo le tako zablestele v vsej svoji lepoti in razkošnosti. Za to pa je potrebno veliko znanja, izkušenj in tudi občutka za lepoto in za naravo.

Na območju današnjega okrasnega vrta je bila do leta 1961 goveja farma s pašniki, pozneje so se lastniki odločili za pridelavo krompirja. Že v tistem času sta zakonca Gregersen posadila več velikih dreves, da bi delno zaščitila kmetijo pred vetrovi, hkrati pa bi bila v okras. Tako je nastalo osnovno ogrodje današnjega vrta. Večina teh dreves še vedno stoji, le da so nekatera zaradi velikosti močno obrezana, da ne bi jemala preveč svetlobe rastlinam, ki so po-

sajene pod njimi. Gregersenova sta postala tudi člana lokalnega hortikulturnega združenja, v katerem so se zbirali ljubitelji rastlin in si med seboj izmenjevali znanje, ideje in rastline. Še pred desetletji je bilo dosegljivih veliko manj primerkov, kot jih je mogoče dobiti zdaj, ko jih lahko po internetu naročimo od koderkoli na svetu.

ODLOČITEV ZA OKRASNI VRT NAMESTO KROMPIRJA

Leta 1970 sta zakonca odpotovala v Anglijo in tam sta ju vrtna umetnost in zbiranje rastlin popolnoma zasvojila. Odločila sta se, da bosta počasi opustila kmetovanje in svoje delo, energijo, znanje in denar preusmerila v razvoj okrasnega vrta. Leta 1975 sta ga prvič odprla za obiskovalce. Na začetku so bili to bolj zbiratelji in maloštevilni ljubitelji rastlin. Po besedah lastnikov se jima je med druženjem z njimi porodilo veliko idej, ki sta jih pozneje uresničila na vrtu. Pomembno je bilo tudi leto 1992, ko se jima je med obiskom Japonske odprl nov pogled na vrtno umetnost. Potovanje je spodbudilo nastanek japonskega vrta, ki sta ga umestila na notranje dvorišče svoje pritlične hiše. Vrt Lille Malundus je sestavljen iz več med seboj povezanih delov, skozi katere nas vodijo široke travnate ali manjše peščene poti. Rožni vrt je najlepši

na začetku poletja, junija in julija, ko so vrtnice v polnem razcvetu. V njem se bohоти-jo najrazličnejše grmaste vrtnice, ki s svojim vonjem napolnjujejo ozračje. Leseno ogrodje daje oporo za nekaj kultivarjev vzpenjavih vrtnic, predvsem pa za srobote, *Clematis sp.*, ki so njihovi dobrodošli spremljevalci. Obojim delajo družbo številne trajnice, kot so kadulja (*Salvia nemorosa*), nageljni (*Dianthus sp.*), talini (*Thalictrum sp.*), plahtica (*Alchemilla mollis*), krvo-močnice (*Geranium sp.*), če jih naštejemo le nekaj. Tako ostane ta del vrta zanimiv tudi jeseni, ko vrtnice in sroboti odcvetijo, trajnice pa ohranijo cvetove do pozne jeseni.

Med vrtnicami se sprehodimo do dela vrta, ki je še v nastajanju, v njem pa je posajena

1. VRT PRIVABLJA POSAMEZNIKE IN SKUPINE, KI SI S SEBOJ POGOSTO PRINESEJO MALICO. ZA ODDIH SO ZATO ZGRADILI PRIJETEN POKRIT PROSTOR, KI GA VIDIMO V OZADJU FOTOGRAFIJE.

2. LESENA HIŠICA S SLAMNATO STREHO V ROŽNEM VRТУ JE OBKROŽENA Z ANGLEŠKIMI VR-TNICAMI, TRAJNICAMI IN MANJŠIMI DREVESI. MED VR-TNICAMI SO IZBRANI LE KULTIVARJI, KI LEPO USPEVAJO V DANSKEM PODNEBJU.

3. PO OBISKU JAPONSKE STA SE LASTNIKA ODLOČILA PREOBLIKOVATI NOTRANJI DVORIŠČNI VRT PO NAČELIH JAPONSKEGA OBLIKOVANJA VRTOV.

4. POMEMBEN ELEMENT NA VRTU JE VODA, KI SE IZ POTOČKOV IZLIVA V MANJŠO VODNO KOTANJO, OBDANO S SKALAMI, VODNIMI IN MOČVIRSKIMI RASTLINAMI.

5. LASTNIKA VRTA, ZAKONCA GREGERSEN, STA NAVDUŠENA LJUBITELJA RASTLIN, KI JIMA JE V 40 LETIH SVOJE ZEMLJIŠČE USPELO SPREMENITI IZ ŽIVALSKÉ FARMÉ V VRT, KI NI SAMO ZBIRKA RASTLIN, TEMVEČ SO TE POSAJENE V PRELEPIH KOMBINACIJAH IN V HARMONIJÍ S ŠIRŠO OKOLÍCO.

6. GRMASTE VRTNICE SO NA CVETLIČNIH GREDAH POSAJENE S KULTIVARJI SROBOTOV, CLEMATIS SP., IN VRSTAMI TRAJNIC, KI JIH PONAVALI SADIMO V TAKO DRUŽBO. NA FOTOGRAFIJI JE KADULJA, SALVIA NEMOROSA.

7. POVSOD VODIJO ŠIROKE TRAVNATE POTI. PO VEČJEM DELU VRTA SO POSAJENA VELIKA DREVEŠA, KI IZVIRAJO ŠE IZ ČASOV, KO JE BILA TU KMETIJA.

8. V VELIKI ZBIRKI RODODENDRONOV IN AZALEJ SO TAKO NARAVNE VRSTE KOT KULTIVARJI. TI SE RAZLIKUJEJO PO BARVI CVETOV, ČASU CVETENJA, PO OBLIKI IN VELIKOSTI LISTOV TER PO SAMI RASTI. DRUŽBO JIM DELAJO HOSTE.

9. POD DREVESI RASTEJO GRMOVNICE IN TRAJNICE, KI V POLETNIH MESECIH, KO VEČINA DREVES IN GRMOVNIC ŽE ODCVETI, ZAŽARIJO V NAJRAZLIČNEJŠIH BARVAH IN OBLIKAH CVETOV. JUNIJA SO ORANŽNO CVETELI JEGLIČI, PRIMULA SP.

zbirka z res vseh koncev sveta. Naprej pot vodi do peščenega vrta, kjer so v pesku uspevajo manjši grmički in trajnice, ki prenesejo sušo in manj hranilna tla. Veliko rastlin v peščenem vrtu je sejancev, saj so zaradi slabih rasti razmer matične rastline propadle, preživeli pa so sejanci. Rahlo kislá tla v senci velikih dreves godijo rododendronom in azalejam. Del vrta, kjer so posajene te razkošno cvetoče grmovnice, se imenuje Gozd rododendronov. Gojijo tako naravne vrste kot množico kultivarjev, ki so razlikujejo po barvi in času cvetenja, po višini rasti ter po velikosti in obliki listov. Lastnikom so posebno ljube azaleje, saj so barve njihovih cvetov bolj živahne, predvsem pa se jim listje jeseni lepo obarva. Ta del vrta je v polnem razcvetu od konca aprila do začetka junija. Rododen-

drone in azaleje dopolnjujejo manjši iglavci in drevesa, predvsem pa trajnice senčnih in polsenčnih leg, ki prenesejo tudi kislila tla. Med njimi prevladujejo različni jegličiči (*Primula sp.*), hoste (*Hosta sp.*), svetilke (*Cimicifuga sp.*), šaši (*Carex sp.*), vrtno kresnice (*Astilbe sp.*), telohi (*Helleborus sp.*), mlečki (*Euphorbia sp.*) in druge.

PREOBRAT PO OBISKU JAPONSKE

Na sredini vrta sta lastnika naredila vzpetino iz kamnov najrazličnejših oblik, velikosti in vrst kamnin ter tako ustvarila podlago za rast različnih gorskih in blazinastih rastlin, ki se oprimejo podlage. Največ je sicer skal iz tufa, ki je zelo porozen in omogoča rast številnim trajnicam. Čez vrt se vije tudi potoček, ki se preljuje v manjšo vodno kotanjo. Tam uspevajo vodne, obvodne in močvirske rastline. Kotanja sama pa privablja množice žuželk in ptičev.

Japonski vrt v hišnem atriju je prostor zase. V nasprotju z drugimi deli vrta, ki se na trenutke zdijo celo malo zasičeni, saj skoraj ni praznega prostora, kjer ne bi bila posajena vsaj kakšna majhna, če že ne večja in razkošna rastlina, je japonski vrt oblikovan bolj minimalistično. Na zelo majhnem prostoru so zastopani vsi elementi – skale, voda in rastline, kot so japonski javor, bambus, različni bonsaji in druge –, vendar deluje kljub temu umirjeno in harmonično. Je prostor za meditacijo in počitek.

Vrt Lille Malundus je primer vrta, ki je nastal iz navdušenja in ljubezni lastnikov do rastlin in narave. Za brezhibno vzdrževanje in ohranjanje je potrebnega veliko znanja, izkušenj, pravičnega načrtovanja in trdega dela. Poleg lastnikov skrbi zanj še en človek, kar je malo. Zakonca Gregersen napovedujeta, da se mu bosta posvečala, dokler jima bo dopuščalo zdravje. Vendar poudarjata, da vsakodnevno energijo črpata ravno iz svojega dela, rastlin in iz narave.

**BESEDILLO IN FOTOGRAFIJE
BERNARDA STRGAR**

